

Авторска справка за трудовете на доц. д-р Рени Йорданова

Научни публикации, общ брой **110**

Научни публикации, до хабилитиране - **19**

Научни публикации след хабилитиране – **91**

◆ В списания с импакт фактор – **82** бр.

◆ В реферирани научни списания без импакт фактор - **9**

Научни публикации след хабилитиране за участие в конкурса - **37**

◆ В научни списания с импакт фактор - **34**

◆ В реферирани и индексирани научни списания без импакт фактор - **3**

Цитати след хабилитиране на всички публикации - **918**

Цитати на публикациите за участие в конкурса - **331**

h-index – **16**, съгласно представения списък с цитати след хабилитиране

h-index по Scopus – **16**, съгласно цитати на всички статии

Участие в научни мероприятия след хабилитиране - **46 бр.**

Участие в проекти след хабилитиране **9** (3 ръководител)

Ръководство на 2^{ма} докторанти

1 – защитил

1 – отчислен с право на защита

Авторска справка за приносния характер на трудовете извън хабилитационния труд

Научните изследвания на кандидата са свързани с прилагането на различни подходи като: *метод на преохладената стопилка, зол гелна технология и механохимично активирание* за синтез на стъкла, стъклокристални и поликристални материали, притежаващи оптични, каталитични и фотокаталитични свойства. **Хабилитационната справка** разглежда научните приноси свързани със синтеза на молибдатни и волфраматни стъкла и разработване на структурни модели описващи получените аморфни мрежи. Приносите са описани чрез обобщаване на резултатите от статиите посочени в група от показатели В, показател 4.

Други оригинални научноизследователски статии са посочени в група от показатели Г, показател 7. По-долу са описани основните научни приноси от тези статии, групирани в зависимост от приложения метод за синтез.

1. Метод на преохладената стопилка за синтез на селенитни стъкла

Друг клас аморфни материали, които бяха изследвани са селенитните стъкла, които представляват интерес поради ниската им температура на топене, висок показател на пречупване на светлината и висока пропускливост в близката инфрачервена област на спектъра.

Определени бяха областите на стъклообразуване в системите: $\text{SeO}_2\text{-Ag}_2\text{O-MoO}_3$, $\text{SeO}_2\text{-CuO-MoO}_3$, $\text{SeO}_2\text{-Ag}_2\text{O-B}_2\text{O}_3$ и $\text{SeO}_2\text{-CuO-B}_2\text{O}_3$ (1, 2, 5-7, 21). Структурните особености на получените стъкла се свързват със съществуването на горна граница на стъклообразуване (при състави с високо съдържание на SeO_2), която се определя от деполимеризацията на селенитните вериги и долна граница на стъклообразуване (при ниско съдържание на SeO_2), която се определя от състави в които съществуват изолирани SeO_3 и MoO_4 единици .

Синтезирани бяха многокомпонентни селенитни (8, 12) и телуритни (14) стъкла с участието на други условни мрежообразуватели: V_2O_5 , MoO_3 и Nb_2O_5 . Стъклата са различно оцветени: селенитните стъкла, съдържащи Nb_2O_5 и TeO_2 са светло жълти, съдържащи MoO_3 и TeO_2 са оранжеви а тези с участието на V_2O_5 и MoO_3 са червени. Стъклата са прозрачни във видимата част на спектъра над 400 nm, като за стъкла съдържащи MoO_3 и V_2O_5 се наблюдава отместване на пропускливостта към по-високите дължините вълните (над 540 nm). Телуритните стъкла са оцветени в тъмно червено, характеризират се с остър абсорбиционен ръб над 500 nm и са пропускливи до 2,4 μm в близката инфрачервена област. Получените резултати дават основание да се предположи, че тези стъкла могат да намерят приложение като оптични филтри.

2. Зол-гелен синтез на аморфни и поликристални образци

Сублимацията характерна за стопилките, съдържащи SeO_2 при температури над 315°C, разлагането на TeO_2 при температури над 1000°C, както и високата температура на топене на редица оксиди ограничават използването на метода на преохладената стопилка за синтез на стъкла с тяхно участие. Зол-гел методът беше успешно приложен за получаване

на аморфни материали, съдържащи посочените по-горе оксиди при много по-ниски температури, от температурите необходими за топене на стъklarските шихти.

Проследени бяха процесите на гелообразуване и фазообразуване в трикомпонентните системи: $\text{TiO}_2\text{-TeO}_2\text{-ZnO}$ (15) $\text{TiO}_2\text{-TeO}_2\text{-B}_2\text{O}_3$ (16), $\text{TiO}_2\text{-TeO}_2\text{-SeO}_2$ (19) и е установена ролята на класическия мрежообразувател (B_2O_3), нетрадиционния мрежообразувател (SeO_2) и „intermediate“ оксид (ZnO) за омрежване на съставите. Най-широка област на гелообразуване беше получена с участието на ZnO , докато B_2O_3 и SeO_2 се вграждат в аморфните мрежи в по-ниски концентрации.

Изследвана беше термичната стабилност на получените гели. Образованата органично-неорганична хибридна мрежа е стабилна до $300\text{ }^\circ\text{C}$. В температурния интервал $300\text{-}500\text{ }^\circ\text{C}$ се получават композитни материали съдържащи неорганична аморфна част и различни кристални фази в зависимост от изследваната система – анатаз, рутил, TeO_2 , TiTe_3O_8 , ZnTeO_3 . Близкият порядък на неорганичните аморфните мрежи се определя от TiO_6 , TeO_4 , ZnO_4 , BO_3 , BO_4 , SeO_3 .

Нанокмпозитните образци, съдържащи аморфна част и кристалните TiO_2 , Se и Te, получени в системата $\text{TiO}_2\text{-TeO}_2\text{-SeO}_2$ (20) показаха добра антибактериална активност спрямо бактерията *E. coli* в резултат на синергичния ефект на кристалните фази. Наличието на аморфна фаза допринася за подобряване свойствата на изследваните композитни образци.

3. Механохимично активиран синтез

Изучени бяха възможностите на механохимичното активиране за синтез на молибдатни (NiMoO_4) и волфраматни оксидни фази с обща формула AWO_4 ($\text{A}=\text{Ni, Zn, Mg, Cu}$) притежаващи волфрамитен тип структура (3,4,11,13,17,22). Установени бяха оптималните експериментални параметри на механохимичното активиране за синтез на фазите: скорост и време на активиране, съотношение между теглото на смлаещите тела и теглото на реагентите, атмосфера на активиране. Монофазни наноразмерни кристални фази: NiMoO_4 , NiWO_4 и ZnWO_4 , бяха получени чрез директен механохимичен синтез (без допълнително нагряване). Механохимичното активиране доведе до значително понижаване на температурата и времето за твърдофазен синтез на MgWO_4 (17) и CuWO_4 (22). Установено беше, че аморфизирането на изходните реагенти в резултат на

механохимичното активиране способства за формиране на наноразмерни кристалити (4 nm) от Bi_2WO_6 (13).

Синтезираният ZnWO_4 показва добри фотокаталитични свойства спрямо разлагане на органичното багрило Малахитово зелено. MgWO_4 , Bi_2WO_6 и CuWO_4 се характеризират добра каталитична активност в реакции за окисление на CO и окисление на летливи органични съединения.

Чрез механохимично активиране и прилагайки метода на преохладената стопилка бяха синтезирани кристалните фази: ZrWMoO_8 , ZrMo_2O_8 и LaBWO_6 (9,10,18). Проследени бяха фазовите трансформации, протичащи при двата подхода на синтез и е направено сравнение с класическия твърдофазен синтез.

Синтезите, фазовото и структурно охарактеризиране (ИЧ, УВ-Вис, РФС), както и изучаване на термичните свойства на изследваните образци е проведено в ИОНХ – БАН.

Част от публикуваните резултати свързани с Раманова спектроскопия и луминесцентни свойства на стъклата са получени от съвместно проведени изследванията с групата на проф. Т. Komatsu в Functional Glass Engineering Laboratory, Department of Materials Science and Technology, Nagaoka University of Technology, Japan. Изследванията са финансирани от JSPS-Japan Society for the Promotion of Science. Друга част от луминесцентните спектри са заснети в Катедра „Органичен синтез и горива“, ХТМУ, София.

Част от многокомпонентните стъкла съдържащи SeO_2 и TeO_2 са получени в специализирана автоклавна апаратура при високо налягане в Института по металознание, съоръжения и технологии с Център по хидро- и аеродинамика „Акад. А. Балевски“ – БАН. Химичният състав на избрани стъкла е определен чрез мас-спектрометрия с индуктивно свързана плазма посредством лазерна аблация (LA-ICP-MS) в ИМК – БАН.

Фотокаталитичните тестове на синтезираните наноразмерни прахове спрямо моделните багрила Малахитово зелено и Реактивно черно 5 са проведени от колеги в сектор „Химия“ при МУ–Плевен под ръководството на проф. д-р А. Стоянова. Антибактериалните тестове спрямо *E. coli* са извършени от колеги в катедра „Биотехнологии“ при ХТМУ, София под ръководството на проф. д-р Н. Георгиева. Каталитичните свойства са изучени в лаб. „Реактивност на твърди повърхности“, към ИОНХ под ръководството на проф. д-р Антон Найденов.